

ROZSUDOK
V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte z predsedníčky Ľubomíry Kúdelovej a členov JUDr. Jany Zemaníkovej a JUDr. P. Dukesa v právnej veci žalobcu: **JUDr. I. K.**, advokát, K., správca konkurznej podstaty úpadcu Č.P. v likvidácii, „v konkurze“, Č., IČO: X. zast. JUDr. D. P., advokátom, K. proti žalovanému: **A. Č., a.s.**, D.Č., IČO: X., zast. JUDr. P. T., advokátom, N. **o určenie neúčinnosti právnych úkonov**, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 6. júla 2010 č. k. 35 Cbi/140/2004-322 jednomyselne takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnutý rozsudok v bode 1/ a 3/ výroku **p o t v r d z u j e**, v prevyšujúcej časti **z r u š u j e** a vec vracia Krajskému súdu v Banskej Bystrici na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

Krajský súd v Banskej Bystrici napadnutým rozsudkom rozhodol tak, že určil

1/ kúpna zmluva o prevode vlastníctva k nehnuteľnosti, ktorej predmetom prevodu vlastníckeho práva bola pôda – všetky nehnuteľnosti v minulosti zapísané na LV č.X., k.ú. Č., na LV č. X. k.ú O., LV č.X. k.ú. O. a č. X. k.ú O., všetky listy vlastníctva vedené v minulosti

na Katastrálnom odbore OÚ V., a ktorá zmluva bola uzatvorená 20.11.2000 medzi Poľnohospodárskym družstvom Č. – O., D.Č. ako predávajúcim a spoločnosťou A. Č., a.s., D.Č. ako kupujúcim, je voči konkurzným veriteľom úpadcu Poľnohospodárske družstvo Č. – O. „v likvidácii“ v konkurze, so sídlom v Č., právne neúčinná.

Žalovaný je povinný poskytnúť do konkurznej podstaty úpadcu peňažnú náhradu 4.427,90 Eur.

2/ kúpna zmluva o prevode vlastníctva k nehnuteľnosti, ktorej predmetom prevodu vlastníckeho práva boli nehnuteľnosti v minulosti zapísané na Katastrálnom odbore OÚ V. na LV č.X. k.ú O.: kravín KII súp.č. X., postavený na parcele č.X., na LV č. X. k.ú Č. : ovčín súp.č. X. postavený na parc.č. X. a hnojná koncovka, ktorá nie je predmetom zápisu v katastri nehnuteľností, a ktorá kúpna zmluva bola uzatvorená 18.12.2000 medzi Poľnohospodárskym družstvom Č. – O., D.Č. ako predávajúcim a spoločnosťou A. Č., a.s., D.Č. ako kupujúcim, je voči konkurzným veriteľom úpadcu Poľnohospodárske družstvo Č. – O. „v likvidácii“ v konkurze, so sídlom v Č., právne neúčinná.

Žalovaný je povinný vydať do konkurznej podstaty úpadcu stavbu kravín KII súp.č. X. postavenú na parc.č. K.X. zapísanú na LV X. k.ú. O., obec O., stavbu ovčín súp.č. X. postavenú na parc.č. K.X. zapísanú na LV č.X. k.ú Č., stavbu koncová hnojovka, nezapísanú v katastri nehnuteľností, ktorá bola predmetom kúpnej zmluvy z 18.12.2000.

3/ kúpna zmluva o prevode vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, ktorej predmetom prevodu vlastníckeho práva boli nehnuteľnosti v minulosti zapísané na Katastrálnom odbore OÚ V. na LV č.X. k.ú. Č., a to pozemok parc.č. X. orná pôda o výmere 58.013 m², pozemok parc.č. X. orná pôda o výmere 176.651 m², pozemok parc.č. X. orná pôda o výmere 15.000 m², a ktorá kúpna zmluva bola uzatvorená 20.11.2000 medzi Poľnohospodárskym družstvom Č. – O., D.Č. ako predávajúcim a spoločnosťou A. Č., a.s., D.Č. ako kupujúcim, je voči konkurzným veriteľom úpadcu Poľnohospodárske družstvo Č. – O. „v likvidácii“ v konkurze, so sídlom v Č., právne neúčinná.

Žalovaný je povinný poskytnúť do konkurznej podstaty úpadcu peňažnú náhradu 40.505,61 Eur.

Z odôvodnenia rozsudku vyplýva, že žalobca sa domáhal určenia neúčinnosti právnych úkonov.

Žalobca žalobu odôvodnil tým, že dňa 3.11.2003 bol na majetok úpadcu vyhlásený konkurz a poukázal na ust. § 15 ods.1, 2, 3 písm. b/ ZKV a to v súvislosti s kúpnyimi zmluvami z 20.11.2000, z 18.12.2000 a 20.11.2000, ktorých predmetom bol o prevod vlastníctva k vyšpecifikovaným nehnuteľnostiam v zmysle pripustenej zmeny žaloby.

Žalovaný uviedol, že nebol preukázaný úmysel žalovaného ukrátiť konkurzných veriteľov a potvrdil, že v čase uzatvárania kúpnych zmlúv neboli predmetné nehnuteľnosti zaťažené záložným právom v prospech Štátneho podporného fondu pôdohospodárstva a potravinárstva SR /ďalej len „ŠPFPaP SR“, ale až keď žalovaný predmetné nehnuteľnosti nadobudol, uzavrel záložné zmluvy, a to Záložnú zmluvu z 15.5.2000 č. X. uzavretú dňa 1.12.2003, ktorej prílohou bol LV č.X. s tým, že predmetom tejto záložnej zmluvy bol mechanický sklad sena na parcele č. 534, ktorý podľa stanoviska žalobcu nebol predmetom sporných kúpnych zmlúv. Žalovaný poukázal na Záložnú zmluvu č. X., predmetom ktorej bola stavba kravín II súp.č. X. na parcele č. X. a sýpka súp.č. X. na parcele č. X.X. Ďalej poukázal na Záložnú zmluvu č. X. uzavretú dňa 15.5.2000, predmetom ktorej boli nehnuteľnosti na LV X. k.ú. O. /konkrétne parcely č. X.X., súp.č. X. , budova ako nadstavba č.X. budova ako nadstavba č.X., budova ako nadstavba č.X.. Poukázal aj na Záložnú zmluvu č. X. uzavretú dňa 15.5.2000 predmetom ktorej boli nehnuteľnosti na LV č. X. k.ú. Č. parcela č. X., súp.č. X. – nadstavba – budova /kravín/. Opätovne poukázal na uznanie záväzku žalovaným vo výške 247.075,02 Eur, ktorý vznikol na základe zmluvy o prevzatí dlhu z 8.12.1999, v ktorom sa žalovaný zaviazal prevziať dlh úpadcu voči ŠPFPaP SR, ktorý stále spláca.

Žalobca poukázal na spor, ktorý je už právoplatne skončený a veriteľom úpadcu je Jozef M., ktorý má priznanú sumu 3.726.728,61 Eur, a ktorú prihlásil v konkurznom konaní. Poukázal na to, že úpadca previedol na žalovaného takmer celý majetok s úmyslom, aby uvedený veriteľ nebol v konkurznom konaní uspokojený. Poukázal na judikát NS SR, podľa ktorého v prípade, ak nedôjde k zaplateniu reálnej ceny, ale len k započítaniu medzi subjektmi, dôjde k zmenšeniu majetku úpadcu, preto je takýto úkon pre rozpor so zákonom neplatný.

Súd v novom konaní vykonal dokazovanie výsluchom účastníkov, kúpnyimi zmluvami, rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici č.k. 49 Cb 137/97, písomnými vyjadreniami účastníkov a ostatnými listinnými dôkazmi a zistil, že žalobca si žalobou v spojení s pripusteným návrhom zmeny žaloby, uplatnil voči žalovanému určenie

neúčinnosti právnych úkonov uvedených v žalobe a zároveň si uplatnil vrátenie majetku a finančných hodnôt do konkurznej podstaty úpadcu. V návrhu na zmenu žaloby zároveň uviedol, že v priebehu súdneho konania /v novembri 2009/ zistil, že žalovaný niektoré to sporných nehnuteľností previedol na tretiu osobu /a.s. C. S.N.C. V./ a ide o nehnuteľnosti nadobudnuté na základe Kúpnej zmluvy z 20.11.2000 /zapísané na LV č.X. k.ú. Č., LV č.X. k.ú. O., LV č.X., k.ú. O. a LV č.X. k.ú. O./, ktoré kupujúci nadobudol za kúpnu cenu 4.427,90 Eur. Taktiež nehnuteľnosti podľa Kúpnej zmluvy z 20.11.2000 zapísané na LV X. k.ú. Č. /orná pôda, trávnaté porasty, ktoré sú v súčasnosti zapísané na LV č. X. k.ú. Č./ boli prevedené na tretiu osobu za kúpnu cenu 40.505,61 Eur. Vzhľadom na to, že sporné nehnuteľnosti nadobudnuté žalovaným uvedenými kúpnyimi zmluvami, žalovaný previedol na ďalšie osoby, žiada žalobca vrátiť do konkurznej podstaty úpadcu finančné prostriedky 4.427,90 Eur a 40.505,61 Eur. Nehnuteľnosti tvoriace predmet Kúpnej zmluvy zo dňa 18.12.2000 /zapísané v minulosti na LV č. X. k.ú. O. – kravín KII, ovčín/, žiada vydať do konkurznej podstaty, vrátane hnojovej koncovky, ktorá nie je zapísaná v katastri nehnuteľností, ale bola predmetom uvedenej kúpnej zmluvy.

Zmluvy, ktoré sú predmetom žaloby boli uzatvorené dňa 20.11.2000 a dňa 18.12.2000. Zmluva o prevzatí dlhu bola uzatvorená dňa 8.decembra 1999 s tým, že podľa zmlúv o pôžičke s presne špecifikovanými sumami sa novým dlžníkom stáva žalovaný. Listiny obsahuje aj dohodu o prevzatí dlhu s príslušenstvom v plnom rozsahu zabezpečeným záložným právom k hnutel'nému i nehnuteľnému majetku úpadcu.

Podľa vyjadrenia žalovaného bola cena prevádzaných nehnuteľností určená v kúpnych zmluvách, ktoré sú predmetom žaloby, 152.904,83 Eur, ktorá bola žalovaným zaplatená vzájomným započítaním pohľadávok s úpadcom.

Súd pri posudzovaní nároku vychádza z ust. § 15 ods.1, 2, 4 písm. d/ a § 16 ods.4 ZKV a mal za preukázané, že JUDr. D. F. v čase od 9.5.do 23.8.2000 bol štatutárnym zástupcom úpadcu a zároveň aj členom predstavenstva žalovaného od 20.12.1999 do 20.12.2000. Zároveň A. S. bol podpredsedom úpadcu od 30.5.1996 a členom dozornej rady žalovaného od 2.5.1996 do 19.12.1999.

V tejto súvislosti súd prvého stupňa vyslovil, že kapitálové alebo personálne prepojenie zákon vyžaduje v čase uskutočnenia právneho úkonu len v prípadoch pod bodmi c/ a e/, z čoho je zrejmé, že spoločnosti úpadcu a žalovaného boli personálne prepojené, aj keď nie v čase uskutočnenia právneho úkonu, čo však ZKV v § 15 ods.4 písm. d/ nevyžaduje. Súd

v tejto súvislosti poukázal na rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici, na základe ktorého sa stal veriteľom žalovaného J. M. s pohľadávkou 3.726.728,61 Eur, ktorý bol vydaný 28.11.2000, teda v čase uzatvárania sporných zmlúv už prebiehalo toto konanie, teda podľa vyjadrenia žalobcu úpadca so žalovaným robili úkony v priebehu súdneho konania 49Cb139/97 s úmyslom ukrátiť veriteľa J.M., ale aj ostatných veriteľov.

Súd prvého stupňa v novom konaní skúmal i existenciu záložných zmlúv v rozhodnom čase a vyzval účastníkov na predloženie dôkazov. Žalovaný predložil záložné zmluvy, konkrétne Záložnú zmluvu č. X. zo dňa 15.5.2000, teda zmluvu ktorá bola uzavretá ešte pred uzatvorením sporných kúpnych zmlúv, avšak mechanický sklad sena, ktorý bol predmetom tejto záložnej zmluvy, nebol predmetom kúpnych zmlúv, ktorých odporovateľnosti sa žalobca domáha. Ďalej preložil Záložnú zmluvu č. X., predmetom ktorej bola stavba kravín II súp.č. X. na parc.č. X. a sýpka súp.č. X. na parc.č. X. uzavretá dňa 1.12.2003 t.j. tri roky po uzavretí kúpnej zmluvy z 18.12.2000. Ďalej súdu predložil Záložnú zmluvu č. X. uzavretú dňa 17.7.1997, predmetom ktorej bol nehnuteľný majetok, ktorý však nebol predmetom žiadnej zo sporných kúpnych zmlúv a Záložnú zmluvu č. X. uzavretú dňa 15.5.2000, predmetom ktorej bola nehnuteľnosť, ktorá taktiež nebola predmetom ani jednej zo sporných kúpnych zmlúv /parcela č.X. súp.č. X. popis nadstavba – budova /kravín/.

Na základe uvedeného mal súd za preukázané, že žalovanému sa nepodarilo preukázať, že by predmetné nehnuteľnosti v čase ich prevodu boli zaťažené záložným právom v prospech ŠPFPaP SR. V čase kúpy sporných nehnuteľností už síce bola uzavretá zmluva o prevzatí dlhu, avšak kúpna cena podľa žalovaného bola za tieto nehnuteľnosti zaplatená vzájomným započítaním pohľadávok s úpadcom, a to z dôvodu, že žalovaný sa stal dlžníkom ŠPFPaP SR, keď prevzal dlh vo výške 440.X.,50 Eur. Táto skutočnosť nič nemení na tom, že úpadcovi aj žalovanému /vzhľadom na personálne prepojenie/ musel byť známy úmysel ukrátiť konkurzných veriteľov, aj vzhľadom na rozsudok KS v Banskej Bystrici. Na základe uvedeného rozhodol tak, ako vyplýva z výroku rozsudku.

O trovách konania rozhodol samostatným uznesením /§ 151 ods.1O.s.p./ zo dňa 14.júla 2010 č.k. 35Cbi/140/2004-Pú-339 tak, že žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi trovy konania 12.605,19 Eur. Súd uložil povinnosť žalovanému zaplatiť sumu 2.999,67 Eur na účet právneho zástupcu a sumu 9.605,52 Eur na účet konkurznej podstaty. O trovách súd rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

Žalovaný podal proti rozsudku odvolanie podaním zo dňa 23.júla 2010, ktoré odôvodnil tým, že úkonmi, ktorých určenia odporovateľnosti sa žalobca domáhal, k ukráteniu konkurzných veriteľov nedošlo z dôvodu, že všetky kúpne ceny boli dojednané v zmysle znaleckých posudkov a ich výška nebola spochybnená a zaplatenie bolo realizované prostredníctvom inštitútu započítania vzájomných pohľadávok. Podľa odvolateľa absentuje jeden zo základných a kumulatívnych prvkov odporovateľnosti právnych úkonov, a to úmysel ukrátiť konkurzných veriteľov podľa § 15 ods. 1 ZKV. Poukázal na prevzatie všetkých záväzkov záložných konkurzných veriteľov. Tiež tvrdil, že dominantný veriteľ by nebol uspokojený, pretože nemal pohľadávku zabezpečenú záložným právom.

Poukázal i na to, že krajský súd nezobral na zreteľ zmluvy o zriadení záložného práva k nehnuteľnej veci č. X. uzatvorenej dňa 15.5.2000, zmluvy č. X. zo dňa 1.12.2003, zmluvy č. X. zo dňa 17.7.1997, zmluvy č. X. z 15.5.2000, ktoré boli uzavreté pred kúpnyimi zmluvami.

Na základe uvedeného zastáva názor, že k ukráteniu konkurzných veriteľov nedošlo, ani nebol preukázaný úmysel ukrátiť konkurzných veriteľov. Navrhol zrušiť napadnutý rozsudok a žalobu zamietnuť.

Žalobca vo vyjadrení k odvolaniu uviedol, že napadnutý rozsudok je vecne správny a navrhol ho potvrdiť a priznať žalobcovi trovy odvolacieho konania spolu vo výške 879,62 Eur /731,97 Eur za jeden úkon, 7,21 Eur paušálnu náhradu a DPH 140,44 Eur/.

Vo vyjadrení uviedol, že záložné právo vzniká /ak ide o nehnuteľnosť/ vkladom do katastra nehnuteľností. K majetku, ktorý bol prevedený právnymi úkonmi, ktorých odporovateľnosti sa žalobca domáhal, nevzniklo žiadne záložné právo.

Poukázal i na to, že úpadca a žalovaný urobili právne úkony, ktorých odporovateľnosť je predmetom konania, v čase, keď prebiehalo konanie medzi terajším dominantným konkurzným veriteľom a úpadcom ako žalovaným, pričom úpadcovi musela byť zrejmä výška pohľadávky.

Ďalej poukázal na publikované rozhodnutie v časopise Zo súdnej praxe č.3/2007, v zmysle ktorého započítaním pohľadávok voči dlžníkovi dochádza k zmenšeniu majetku.

NS SR preskúmal vec ako súd odvolací /§ 10 ods.2/ podľa § 212 ods.1 a § 214 ods.2 O.s.p. v znení platnom a účinnom od 15.10.2008 /ďalej len „O.s.p.“/ a zistil, že odvolanie žalovaného je v časti dôvodné.

Predmetom odvolacieho konania je posúdenie, či súd prvého stupňa rozhodol správne, keď žalobe o určenie neúčinnosti vyšpecifikovaných právnych úkonov – kúpnych zmlúv týkajúcich nehnuteľností uzavretých medzi žalobcom a žalovaným vyhovel.

Na žalobcu bol vyhlásený konkurz uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici č.k.24 K 371/01 dňa 3.novembra 2003.

Podľa § 15 ods.1 ZKV konkurzný veriteľ alebo správca sa môže domáhať, aby súd určil, že dlžníkove právne úkony podľa odsekov 2 až 6, ak ukracujú uspokojenie vymáhateľnej pohľadávky konkurzného veriteľa, sú voči konkurznému veriteľovi právne neúčinné. Toto právo má konkurzný veriteľ alebo správca aj vtedy, ak je nárok proti dlžníkovi z jeho odporovateľného úkonu už vymáhaný alebo ak už bol uspokojený.

Odporovateľnosť ako inštitút konkurzného práva zakladá nárok žalobcu domáhať sa určenia neúčinnosti právneho úkonu, ktorým úpadca /predtým dlžník/ ukrátil svoj majetok patriaci do konkurznej podstaty. Ide o vyhlásenie neúčinnosti tohto úkonu vo vzťahu k podstate, nie však o vyslovenie jeho neplatnosti.

Odporovateľné sú teda tie úkony, ktoré úpadca ešte ako dlžník vykonal v posledných troch rokoch pred začatím konkurzu za podmienky, že ide o preukázateľný úmysel ukrátiť veriteľov, a že tento úmysel bol známy tomu, kto mal prospech z úpadcovho odporovateľného úkonu, teda podstatou je úmysel ukrátiť veriteľa, ako i za podmienky, že ide o ukrátenie úpadcovho majetku v prospech osôb blízkych úpadcovi /predtým dlžníkovi/. Základnými predpokladmi úspešnosti takéhoto nároku /odporovacia žaloba/ je včasné uplatnenie a úmysel ukrátiť majetok úpadcu tak, ako je vyššie uvedené.

Ustanovenie § 15 ZKV je ustanovením ochraňujúcim veriteľov, ktoré je preto potrebné i v tomto smere vykladať a je vždy dôležité zistiť, či došlo alebo nedošlo k ukráteniu konkurzného veriteľa vykonaným resp. napadnutým právnym úkonom.

Odporovateľným právnym úkonom nemožno vyrovnáť vzájomnú pohľadávku odporcu proti úpadcovi /§ 15 ods.7 ZKV/.

V predmetnej veci sa odvolací súd v rámci odvolacieho konania zaoberal dôvodmi uvedenými v odvolaní ku ktorým zaujal nasledovný názor:

- K vznesenej námietke nepreukázania úmyslu ukrátiť konkurzných veriteľov sa stotožnil s názorom vysloveným súdom prvého stupňa, preto námietku vyhodnotil ako nedôvodnú. Kúpne zmluvy uzavreté dňa 20.11.2000 boli uzavreté medzi subjektmi, ktoré boli personálne prepojené tak, ako správne vyslovil súd prvého stupňa. Obe kúpne zmluvy, ktorých predmetom bol prevod nehnuteľností /v minulosti zapísaných na LV č. X. k.ú. Č., LV č. X., LV č. X., LV č. X. k.ú. O. a LV č. X. k.ú. Č./ boli uzavreté medzi úpadcom ako predávajúcim a žalovaným ako kupujúcim a boli podpísané za kupujúceho tiež JUDr. D. F., ktorý bol predsedom družstva ako predávajúceho /od 9.5.1996 do 20.8.2000/ a členom predstavenstva kupujúceho /od 20.12.1999 do 20.12.2000/. Skutočnosť, že v čase sporného právneho úkonu už nebol členom predstavenstva predávajúceho, však neznamená, že by nebola naplnená skutková podstata ust. § 15 ods.4 písm. d/ ZKV, pretože zástupca kupujúceho, predtým predseda predávajúceho nesporne mal vedomosť o ekonomickej situácii družstva, o jeho veriteľoch. Na základe uvedeného odvolací súd vyslovil správnosť posúdenia neúčinnosti týchto dvoch zmlúv.
- Rovnakú námietku ohľadne kúpnej zmluvy zo dňa 18.12.2000 odvolací súd vyhodnotil ako dôvodnú, nakoľko predmetnú zmluvu podpísal za predávajúceho A. C., podpredseda a za kupujúceho K. T., členka predstavenstva. A. C. síce v období od 2.6.1996 do 19.12.1999 bol členom dozornej rady kupujúceho, ale dozorná rada nie je štatutárnym orgánom spoločnosti, preto v tomto smere súd prvého stupňa nesprávne právne posúdil hľadisko úmyslu konajúcej osoby, pretože v tomto prípade mal byť skúmaný úmysel ukrátenia konkurzných veriteľov.
- Námietky ohľadne záložných zmlúv v súvislosti s predmetnými kúpnyimi zmluvami vyhodnotil ako nedôvodné, nakoľko záložné zmluvy na ktoré odvolateľ poukazuje sa netýkajú nehnuteľností, ktoré boli predmetom prevodu vlastníctva na základe kúpnych zmlúv z 20.11.2000. Pokiaľ ide o záložnú zmluvu č. X. uzatvorenú dňa 1.12.2003 a týkajúcu sa aj nehnuteľnosti zapísanej na LV č. X. , kravin KII parcela č. X. súp.č. X., ktorá bola predmetom kúpnej zmluvy o prevode vlastníctva zo dňa 18.12.2000 a bola založená v prospech poskytovateľa pôžičky, ale nie v čase prevodu predmetnej nehnuteľnosti.

Najvyšší súd SR na základe uvedeného napadnutý rozsudok podľa § 219 ods.1, 2 O.s.p. rozsudok v bode 1/ a 3/ výroku ako vecne správny potvrdil a v prevyšujúcej časti v bode 2/ podľa § 221 ods.1 písm. h/ a ods.2 O.s.p. zrušil a vec vrátil prvostupňovému súdu na ďalšie konanie, v ktorom rozhodne i o trovách konania.

P O U Ć E N I E : Proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustné odvolanie.

V Bratislave 27. marca 2012

Eubomíra Kúdelová, v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Mária Némethová